

Dopalacze – wypalacze umysłu

Autor: [Sordyl Justyna](#)

Od 2010 roku coraz częściej zaczęły pojawiać się informacje o wzroście hospitalizacji spowodowanych przez zażycie nieznanymi substancji chemicznych. Ofiary trafiały na oddziały toksykologiczne, psychiatryczne oraz oddziały uzależnień. Część osób znajdowała się w ciężkim stanie, a lekarze nie byli w stanie stwierdzić, jakie substancje powodowały takie efekty. Pojawiały się też przypadki zgonów. Za wszystkim tym stały i wciąż stoją „dopalacze”.

Czym są dopalacze?

To nic innego, niż legalne narkotyki. „Dopalacze” to tylko określenie slangowe. W języku angielskim kryją się one pod nazwami: legal high, herbal high, smarts, boosters.

Są to środki zastępcze, czyli substancje zażywane w celu wywołania efektu odpowiadającego zażyciu narkotyków. Ich wytwarzanie i wprowadzanie do sprzedaży nie jest regulowane na podstawie żadnych przepisów prawnych, nie stosuje się do nich przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

Wytwarzane są pod postacią proszków, mieszanin ziół, wyciągów, kapsułek i tabletek. Zaczynają działać już nawet po 1-5 minutach od zażycia, a efekt ich działania, w zależności od rodzaju, utrzymuje się od 0,5 godziny do nawet 20 godzin.

Można je podzielić, zgodnie z ich działaniem, na:

- Energetyki
- Psychodeliki
- Halucynogeny
- Stymulanty
- Relaksujące
- Euforyzujące

Skąd wzięły się w Polsce?

Już na początku XXI wieku, gdy popularne stawały się tabletki gwałtu i podróbki viagry, zatrzymywano nieznanymi wcześniej mieszanki ziołowe i suplementy leków, wywołujące negatywne skutki uboczne u osób, które je zażywały. W 2006 roku pierwsze dopalacze można było dostać przez Internet. W 2007 roku powstały dwie marki: „Dopalacze.pl” oraz „Konfeksjoner”. Rok później na terenie kilku największych miast powstały sklepy „Dopalacze.pl” oraz „Smart-shopy”. Dopalacze sprzedawane były legalnie. Obecnie, od 2010 roku ich sprzedaż za pomocą stacjonarnych sklepów jest nielegalna, niestety można je zamówić przez Internet jako produkty kolekcjonerskie. Firmy, które straciły możliwość sprzedawania ich na terenie Polski, przeniosły się do Czech, skąd oferują swoje produkty. Rozwinęła się też ich nielegalna sprzedaż np. na dyskotekach. Kolejne substancje identyfikowane jako „dopalacze” są dopisywane do załącznika *Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii*.

Dlaczego nie były zakazane?

Nie zawierają one substancji uznanych za odurzające, psychotropowe lub toksyczne przez *Ustawę o Substancjach Trujących*. Powstają dzięki nieograniczonej możliwości syntezy chemicznej. Dzięki niej można modyfikować jedne substancje i tworzyć inne, posiadające konkretne właściwości. Dopálacze często zawierają nowe związki, które nie są do końca opisane, lub skutków użycia których nie znamy. Gdyby ktoś zajął się zbadaniem któregoś związku psychotropowego w nich zawartego, pod kątem wpisania do *Ustawy o substancjach Toksycznych*, cała ta procedura zajęłaby mu tyle czasu, że dana substancja zostałaby zastąpiona kolejną, zmodyfikowaną. Taka sytuacja zdarzyła się w 2009 roku, kiedy nowelizowano *Ustawę o Przeciwdziałaniu Narkomanii*. Zanim zakończono ten proces, żadne z wpisanych na listę zakazanych substancji nie było już dodawane do dopálaczy. Zastąpiły je inne, równie niebezpieczne związki o podobnym działaniu. Teraz już wiesz, dlaczego dopálacze mimo to wciąż były sprzedawane – dzięki wyspecjalizowanym firmom je tworzącym, które są na bieżąco z prawem i potrafią znaleźć w nim luki. Zazwyczaj dopálacze są przedstawiane jako „produkty kolekcjonerskie”. Na ich etykietach pojawiają się ostrzeżenia o konieczności udania się do lekarza w przypadku ich spożycia - to nie tylko kolejny przykład na to, jak ich twórcy obchodzą prawo, ale także dowód na ich szkodliwość. Gdyby nie były niebezpieczne, wystarczyłoby je zarejestrować jako substancje spożywcze.

Dlaczego nie są bezpieczne?

- Zanim jakaś substancja trafi do powszechnego użytku np. jako lek, musi przejść próby laboratoryjne, czasem także testy na zwierzętach oraz trzy fazy badań klinicznych na ludziach. W ten sposób sprawdzane jest, czy substancje te są bezpieczne dla człowieka i nie powodują szkodliwych skutków ubocznych. Dopálacze, choć tworzone są z mieszanin niebadanych do tej pory substancji psychoaktywnych, nie przechodzą takich testów. Prawda jest taka, że producenci dopálaczy testują swoje „wyroby” na klientach.
- Badania pokazały, że do dopálaczy często dodawane są substancje zanieczyszczone, w niektórych próbkach znajdują się także leki.
- Ponieważ liczba tworzonych dopálaczy rośnie, a składają się na nie różne nowo-wyodrębnione składniki, w razie zatrucia lub innych skutków ubocznych, często lekarze nie są w stanie wykryć, jaka substancja spowodowała dany efekt. Może to utrudnić proces leczenia lub ratowania życia.
- Ponieważ na ich opakowaniach nie jest napisane, jakie substancje zawierają, ciężko przewidzieć jakie skutki uboczne powodują, oraz jak duża dawka może wywołać poważne negatywne konsekwencje.

Zastanów się więc nad dwoma kwestiami: Czy uważasz, że ludzie powinni wiedzieć, co spożywają? Czy zgodziłbyś się wziąć udział w badaniu nad nowym lekiem, którego skutków zażycia nie można przewidzieć?

Mity:

1. *Dopálacze są legalne w większości państw Europy.*

Poziom kontrolowania substancji zawartych w dopálaczach, w poszczególnych krajach Europy jest różny. Zachodzi jednak tendencja, do coraz bardziej restrykcyjnego podejścia do tej kwestii. Kraje, które już je wprowadziły, to m.in.: Polska, Irlandii, Szwecja, Belgia. Coraz

więcej krajów przygotowuje się do wprowadzenia poważniejszych restrykcji (np. Węgry). Twierdzenie więc, że dopalacze są legalne w większości krajów, jest błędne.

2. *Dopalacze zawierają tylko mieszaniny ziołowe.*

W dopalaczach znajdują się mieszaniny środków roślinnych (najczęściej orientalnych), substancji syntetycznych naśladujących substancje roślinne, zmodyfikowanych roślin i substancji chemicznych wypełniających (np. środków farmaceutycznych). Nawet jeśli niektóre z nich, są w stu procentach roślinne, nie zapewnia to ich nieszkodliwości. Substancje roślinne także mogą być toksyczne i trujące! Zastanów się i pomyśl, czy sam nie znasz jakiejś trującej rośliny.

Skutki uboczne:

Śmiało możemy stwierdzić, że „dopalacze” to po prostu inaczej zapakowane narkotyki albo mieszaniny narkotyków. Skutki uboczne ich zażywania są więc podobne. Zażywając je można nie tylko narazić się na zatrucie toksynami w nich zawartymi, utratę zdrowia a nawet śmierć, ale i uzależnić się. Rozpiętość negatywnych konsekwencji jest przerażająca: od długotrwałych i nieprzyjemnych „zejść”, ostrych psychoz, ataków paniki, poprzez dreszcze, napady padaczki, urojenia, utratę przytomności czy napady lęku lub uszkodzenia neurologiczne. A to tylko przykłady z długiej listy częstych efektów niepożądanych!

Objawy zażywania:

Nie jesteśmy w stanie podać jednorodnego profilu osoby zażywającej dopalacze, ani spektrum objawów, po których od razu można wywnioskować, że to one za nimi stoją. Poniżej możesz odnaleźć przykładowe objawy mogące wskazywać na zażywanie substancji psychoaktywnych w ogóle. Pamiętaj, że istnieje wiele rodzajów dopalaczy skoncentrowanych na wywoływaniu różnorodnych efektów, dlatego spektrum objawów może być bardzo rozległe i różniące się między sobą.

1. Wygląd zewnętrzny:

- zmieniona blada i ziemista cera,
- owrzodzenia w okolicach nosa,
- spadek wagi,
- zaniedbanie higieny,
- przekrwione oczy, rozszerzone lub zwężone źrenice.

2. Zachowanie:

- duże wahania nastrojów,
- nagła zmiana nawyków,
- izolowanie się od bliskich,
- napady złości, agresji
- napady euforii lub obniżonego nastroju,
- problemy finansowe, wynoszenie przedmiotów z domu,
- bełkotliwa mowa,
- brak zainteresowania ulubionymi zajęciami.

3. Objawy chorobowe:

- omdlenia,
- osłabienia,
- nagłe pogorszenie stanu uzębienia,
- skoki temperatury,
- nagłe zmiany ciśnienia,
- wymioty,
- bóle ciała,
- wysięk nosa.

4. Otoczenie:

- ciężki, słodkawy zapach w pokoju,
- fifki,
- bibułki i urządzenia do robienia skrętów,
- dziwny zapach ubrań,
- pudełeczka, słoiki z nieznanymi substancjami,
- miarki, łyżeczki z przebarwieniami.

Co robić?

- W przypadku podejrzenia, że ktoś może być dealerem (np. w szkole, na dyskotecę), należy powiadomić policję lub straż miejską.
- Mamy prawo ująć każdą osobę, którą podejrzewamy o posiadanie lub rozprowadzanie substancji psychoaktywnych, aż do przyjazdu policji. Taka osoba nie może oskarżyć nas o nielegalne ograniczenie wolności.
- Mamy prawo zabezpieczyć podejrzane substancje.
- Jeśli podejrzewasz, że ktoś z twoich bliskich lub znajomych może mieć problem z dopalaczami lub narkotykami, skontaktuj się z odpowiednim ośrodkiem zajmującym się uzależnieniami w twojej okolicy lub zadzwoń na telefon zaufania, aby uzyskać dalsze wskazówki.
Jeśli wiesz, że ktoś znajduje się pod wpływem dopalaczy, powiadom służby medyczne. Jak już wiesz, konsekwencje ich zażycia mogą być poważne i trudne do przewidzenia.

Bibliografia:

1. Wojcieszek K. (2010). *Smak życia – czyli debata o dopalaczach*. Warszawa: Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Wrona J. (2011). *Dopalacze – demony naszych czasów*. Częstochowa: Wydawnictwo POMOC.
3. <http://www.dopalaczeinfo.pl/> - Akcja informacyjno-edukacyjna Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Artykuł powstał w ramach kampanii informacyjno-profilaktycznej "*Co nas spina?*"

Kampania współfinansowana jest ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Źródło artykułu: <http://www.wiecjestem.us.edu.pl/dopalacze-wypalacze-umyslu>